

בכל מערבין פרק שלישי עירובין

לח.

עין משפט גור מצוה

פח א מיי פ"ח מהל' עירובין הלכה ה סמג ע"פ א טושי"ף א"ח כ"י ת"י ע"פ א"י: **פח ב** א מיי שם הלכה ח ט טושי"ף שם ע"פ א"י:

ד מיי פ"ח מהל' עירובין הל' א טושי"ף א"ח כ"י: [תינ:]

רבינו חננאל

אין מודה כ"י, ופשוטה היא, מתני' ר' אליעזר אומר יום טוב הסמוך לשבת בין מלפניה בין מאחריה מערב שני עירובין ואומר כ"י, תניא אמרו לו לר' אליעזר אין אתה מודה שאין מערבין ליום אחד חציו לצפון וחציו לדרום, א' להם אבל, אמרו כשם שאין מערבין ליום אחד חציו לצפון וחציו לדרום כך מערבין לשני ימים יום אחד לצפון ויום אחד לדרום, אמר להם יום אחד חציו קדושת הית (ואיפשר) ואי אפשר להלוקי, הכא בשני ימים שתי קדושות הן, אמרו לו אי אתה מודה שאין מערבין לתחילה מיום טוב לשבת, אמר להן אבל, והא לא קדושה אחת הן, א' להם התם משום הכנה שאין יום טוב מכין לשבת, אמר להם ר' אליעזר אי אתם מודים שאם עירב ברגליו בראשון מערב ברגליו בשני נאכל כ"י, ומפורש ב"פ מי שהוציאוהו גרים, דהתן מי שבא בדרך והיה מכיר אילן או גדר כ"י, ואמרין בגמרא זהו שאמרו העני מערב ברגליו ולא יצא עשיר חוץ לעיר ויאתר שביתתו במקומו לפי שלא התירו לערב ברגליו [אלא] למי שבא בדרך והשכה לו דברי ר"מ, ר' יהודה אומר, אחז עני ואחד עשיר כ"י, ת"י עירב ברגליו בראשון מערב ברגליו בשני, נאכל עירובי (ה)[ב]ראשון [אין] יוצא עליו בשני דברי ר' ר' יהוד' א'

אי אתה מודה שמא יבקע הנוד, תימה להנהו דמפרשי טעמייהו משום דאין צרידה או משום ראשית כו' כיון דקתני סופא אי אתה מודה שמא יבקע הנוד מנא להו דלא הוה טעמא מ"ה ו"ל דידע הש"ס שאין זה עיקר טעם ואע"פ שהן עמלן לא היו חוששים זה הטעם עיקר מ"מ היו שואלין אותו לדעת מה

ישיב וטעניו זה יש צווחים (דף עו:): ג"כ איברים תמימים שנתערבו באיברים בעלי מומין דרבי אליעזר אומר יקרב ורואה אני את בשר של בעל מום כאלו הן עדים ואין זה עיקר טעמו דנדרבנא ורובע מודה רבי אליעזר וטעם בעל מום משום דכתיב מום בם לא ירצו הא על ידי מערבות ירצו ור' אליעזר דקאמר רואה אני כאלו הן עדים היה שואל לתכמים למה לא יכשירו מאותו טעם אע"פ שהוא בעצמו לא היה חושש לאותו טעם וכהנה רבות דש"ס: **אמר** ר' אבא, לא לגמרי מודו לו לר' אליעזר דלר' אליעזר

היו כבני עירו ולרובן כיון דמספקא להו הוי כחמר גמול: **ורבי אליעזר** התם משום הכנה, וא"ת ולמה לי טעמא משום הכנה תיפוק לי' דאסור למיקני שביטה בשבת פ"י ב"י"ט כיון דב"י"ט אסור לזאת חוץ לתחום כדאמר פרק ד' דביצה (דף י"ז) דאין מניחין עירובי תחומין מ"י"ט לחצורו ואע"ג דהתם לא שייך ביה הכנה דהא נולדה ביום מותרת בזה ואור"י דאקטריך לטעמא דהכנה משום דמאן דשרי התם למיקני שביטה בשבת א"י משום דרבנן הקשו לר' אליעזר גס מעירובי חצירות ולכך צריך לתרץ משום הכנה דהא דהכנה נמי שייך בעירובי חצירות דהא רב פוסק בשמעמין ר' אליעזר דשמי קדושות הן ורב גופיה פסיק בריש פרק ד' דביצה (דף עו:): דהלכה כה"ק דאמר יו"ט שחל להיות בע"ש אין מערבין לא עירובי תחומין ולא עירובי חצירות וכיון דשמי קדושות הן אמאי אין מערבין ע"כ משום הכנה ומיהו התם דקאמר רבי מערבין עירובי חצירות אכל לא עירובי תחומין מ"ט דמדשרי עירובי חצירות משמע דלית ליה הכנה וא"כ למה אין מערבין עירובי תחומין ולמאן דאסור למיקני שביטה בשבת יוצא אכל לנאמן דשרי קשה ושמא י"ל דבהכי פליגי רבי ורבנן דרבי סבר לא שייך איסור הכנה בעירובי חצירות כיון דביום טוב שרי להוציא מחצר לתוך: **משום הכנה**, איסור הכנה דאורייתא היא כדילפינן לקמן בשמעמין ומה שאופין מ"י"ט לשבת משום עירובי תבשילין מפרש רבה בפרק אלו עוברין (פסחים דף מו:): משום הואיל ומקלעי ליה אורחין וא"ת והיכי נביי באלו עוברין (סע) למימר דר' אליעזר לית ליה הואיל א"כ לדידיה איך אופין מ"י"ט לשבת הא לית ליה איסור הכנה הכא בשמעמין וי"ל דההיא דאלו עוברין סבר דאסור למיקני שביטה בשבת ואז לא צריכין לטעמא דהכנה דרפי' ועירובי חצירות נמי סבר דהיא דאלו עוברין דמערבין לר' אליעזר מ"י"ט לשבת כיון דלית ליה הכנה וא"ת הא אכתי מוכח כה"ק דביצה (דף עו:): דלית ליה לר' אליעזר הכנה ג"כ שביטה שביטה דקאמר רבי אליעזר עדיין היא מחלוקת ב"ש אומרים תיאלץ ב"י"ט וז"ה אומרים לא תיאלץ וי"ל דרבי אליעזר סבר כב"ש (י) דשמותי הוא ועוד דתניא ב"ק דביצה (סע) דר' אליעזר אומר תיאלץ היא ואמה וריב"ז אומר דלא שייך הכנה בלילה ובישול דאין זה אלא תיקון בעלמא שמתקן המאכל ולא שייך הכנה אלא לענין בילה ועירוב שהוא דבר חדש:

אמר **אמר** דלית ליה הכנה וא"כ למה אין מערבין עירובי תחומין ולמאן דאסור למיקני שביטה בשבת יוצא אכל לנאמן דשרי קשה ושמא י"ל דבהכי פליגי רבי ורבנן דרבי סבר לא שייך איסור הכנה בעירובי חצירות כיון דביום טוב שרי להוציא מחצר לתוך: **משום הכנה**, איסור הכנה דאורייתא היא כדילפינן לקמן בשמעמין ומה שאופין מ"י"ט לשבת משום עירובי תבשילין מפרש רבה בפרק אלו עוברין (פסחים דף מו:): משום הואיל ומקלעי ליה אורחין וא"ת והיכי נביי באלו עוברין (סע) למימר דר' אליעזר לית ליה הואיל א"כ לדידיה איך אופין מ"י"ט לשבת הא לית ליה איסור הכנה הכא בשמעמין וי"ל דההיא דאלו עוברין סבר דאסור למיקני שביטה בשבת ואז לא צריכין לטעמא דהכנה דרפי' ועירובי חצירות נמי סבר דהיא דאלו עוברין דמערבין לר' אליעזר מ"י"ט לשבת כיון דלית ליה הכנה וא"ת הא אכתי מוכח כה"ק דביצה (דף עו:): דלית ליה לר' אליעזר הכנה ג"כ שביטה שביטה דקאמר רבי אליעזר עדיין היא מחלוקת ב"ש אומרים תיאלץ ב"י"ט וז"ה אומרים לא תיאלץ וי"ל דרבי אליעזר סבר כב"ש (י) דשמותי הוא ועוד דתניא ב"ק דביצה (סע) דר' אליעזר אומר תיאלץ היא ואמה וריב"ז אומר דלא שייך הכנה בלילה ובישול דאין זה אלא תיקון בעלמא שמתקן המאכל ולא שייך הכנה אלא לענין בילה ועירוב שהוא דבר חדש:

מתני' מערב אדם שני עירובין, אם היה צריך יום ראשון לילך לכאן ויום שני לילך לכאן יכול לערב למורה ולמערב ערב יו"ט (ה) הראשון: **ואומר עירובין**, של מורה יקנה לי היום לצורך מחר ועירובי של מערב יקנה לי בצדן השמשות למחר לצורך יום שני דקסבר רבי אליעזר שבת ויו"ט לאו כחד יומא אריכא

נינהו אלא שמי קדושות ולכל חד יומא אית ליה חדא שביטה ובכל חדא מיכניא ליה שביטה לאיזה זד שירצה וביה"ש דקמא לדידיה הוא דקני ולא ליום ד': **עירובי בראשון ובשני כבני עירי כו'**, כלומר ואם לא היה רואה לילך אלא בלילה מן הצדדין ציוס ראשון ובשני אין צריך לזוז מתחומי לא לכאן ולא לכאן ואינו רואה להפסיק (י) לא אלפים של תחומי מכלאן ולא אלפים של תחומי מכלאן יעבר עירוב אחד לזד שהוא רואה לילך צו ציוס ראשון ויאמר עירובי זה יקנה לי לצורך מחר ובשני הריני כבני עירי עירי שלא עירבו או אם היה צריך לילך בשני ולא בראשון יאמר עירובי זה יקנה לי ביה"ש של מחר ובראשון לא יהיה כבני עירי: **או מערב לרות אחת**, לזכר שני ימים: **או אינו מערב כל עיקר**, אפילו לזד אחד להיות (י) בלילה מן הימים כבני עירי: **או מערב לז' ימים**, ובגמרא פרק היינו לרות אחת: מוילוי. השליח: **בראשון**, ערב יו"ט שלפני השבת: **ומחשך עליו**, עד שיקנה העירוב: **וגטולו וזא**, שמה יאכל ושוב אין לו עירוב בשני כדקתני נאכל עירובו בראשון וכו' ומוחר ומוליכו בשני כו': **משפך בליתיה**, כלומר קנה לו הליכה ליום מחר: **ומשפך בעירובו**, שאוכלו, וב"י"ט אחר שבת דלא אפשר בהכי מוליכו בראשון ומוחר והולך שם בשני לראות אם קיים עירובו ומחשך עליו ואם קנה יאכלנו אחרי כן: **מודים אתם לי שהן ד' קדושות**, דקאמריתו אין עירוב לשני דאי קדושה אחת ה"ל כחד יומא אריכא ויקנה בין השמשות של ראשון לשניהן וכיון דשמי קדושות הן יכול לערב נמי לז' רוחות: **גב' לרות אחת**, דקתני מתני': **מאי ניהו**, פשיטא דלשני ימים קאמר בניחותא: **ולשני הימים**, דקתני: **מאי ניהו**, פשיטא דלרות אחת קאמר וא"כ תרתי למה לי היינו קמייתא: **אי אתם מודים**, ציוס אחד דמערב לרות אחת או אינו מערב כל עיקר: **אכל לז' ימים נמי** או מערב כמו ליום אחד או אינו מערב כל עיקר: **אכל**, אמת כמו אכל שרה ומתרגם קושטא (בראשית י): **שאם עירב ברגליו**, שלא היה לו פת לשגר ע"י שליח ולערב והלך הוא בעצמו וישב לסוף אלפים אמה עד שקדם עליו היום וקנה שביטה ומוחר ולן בציתו: **מערב ברגליו בשני**, צריך לערב ברגליו אף בשני ואינו יכול לזאת בשני חוץ לתחום ע"י קנייה הראשונה: **או אם נאכל עירובו**, המערב צפת ונאכל עירובו ציוס ראשון לאחר שקנה העירוב אי אתם מודים לי שאינו יוצא עליו בשני ע"י אותה קנייה: **הא לא**, ר' אליעזר קמהדר לה וקאמר ודאי אף לדבריהם ד' קדושות הן, ולא גרסינן לאי אפנויי מופני דאינו דורש לא פסוק ולא ג"ש דבכילי הש"ס הן תרגום של לאי: **ורבנן מספקא להו**, בשבת ויו"ט אי קדושה אחת נינהו אי שתי קדושות: **ועדיין הכא לחומרא**, דאין יכול לערב לשני רוחות דלמא חדא קדושה היא: **והכא לחומרא**, דאי נאכל בראשון דאין עירוב לשני דלמא ד' קדושות הן: **אי אתם מודה שאין מערבין בלילה מ"י"ט לשבת**, אם לא עירב בין השמשות של ערב יו"ט והולך לזאת בשבת אי אתה מודה שאינו יכול לערב מ"י"ט לשבת אלא קדושה אחת היא והרי הוא כיום אחד שאינו יכול לערב בלילה היום אם לא עירב בין השמשות: **משום הכנה**, שמכין מ"י"ט לשבת ולא משום טעמא דחד יומא הוא: **אין יוצא עליו בשני**, והרי הוא כבני עירי דודאי שתי קדושות הן ואין עליו חשש ספק:

(א) גיר' ירושלמי ור"ף ב' הראשון והשני וכן כלם, (ב) לעיל ג' (ע"ש לקמן לו), (ג) ע"ש, (ד) צ"ל להס', (ה) [ומספחא דרפ"ד], (ו) [יוס רש"ש], (ז) [פ"י מ"י"ט ד"ה ובשני], (ח) [ולחיות רש"ש], (ט) [וע"פ חס' טובה כד, ד"ה רבי יהודה], (י) [פ"י מתלמודי ד"ש ע"י חס' שבת קל], ד"ה דר"א שמוני [הוא],

מוסף רש"י

מוליכו בראשון, צעיר יו"ט לסוף אלפים, ועל ידי גטולו קאמר, דאי איהו גופיה בלא פת פת קני ליה שביטה, כיון דהתם יתיב וקדיש עליה יומא (ע"י ר"י), בשני מחשך עליו ואוכלו, מחר ומוליכו בשני שהוא ערב שבת ומחשך עליו ואוכלו שם אם ירצה, דלמא לא אי אפשר דשבת הוא ואם יו"ט אחר השבת הוא על מחשך יתיב שם ע"ש ולמחר ילך ויראה אם עדיין ישנו שם ומחשך עליו יראה לו עירוב לשני ואם אכל יבד צביתו (שם), אבל, בלחמ (בכורות יב:).

בלחמ (בכורות יב:).